

Staat van de Unie: Commissie vraagt lidstaten om veiligheid van journalisten in EU te verhogen

Brussel, 16 september 2021

STATE OF THE UNION 2021

Op 15 september 2021 verklaarde voorzitter Ursula **von der Leyen** in haar [toespraak over de Staat van de Unie](#): "Informatie is een publiek goed. Wij moeten degenen die voor transparantie zorgen, journalisten dus, beschermen. Daarom zijn wij vandaag met een aanbeveling voor betere bescherming van journalisten gekomen."

Zoals voorzitter Ursula **von der Leyen** in haar toespraak over de Staat van de Unie heeft aangekondigd, presenteert de Commissie vandaag haar allereerste aanbeveling om de veiligheid van journalisten en andere mediaprofessionals te verhogen.

Journalisten zijn de voorbije jaren geconfronteerd met een groeiend aantal aanvallen, in de meest tragische gevallen met moord. De COVID-19-crisis heeft hun werk nog bemoeilijkt, met beperkte toegang tot locaties en lagere inkomens, vooral voor freelancers, als gevolg.

Om die tendens te keren, heeft de Commissie aanbevelingen vastgesteld die de offline en online veiligheid van journalisten moeten verhogen. Zij vraagt de lidstaten onder meer om onafhankelijke nationale ondersteuningsdiensten op te richten, waaronder hulplijnen, juridisch advies, psychologische ondersteuning en schuilplaatsen voor journalisten en mediaprofessionals die worden bedreigd. Zij vraagt ook betere bescherming van journalisten tijdens demonstraties, meer onlineveiligheid en speciale steun voor vrouwelijke journalisten.

Věra **Jourová**, vicevoorzitter voor Waarden en Transparantie: "Geen enkele journalist mag sterven of letsel worden toegebracht omwille van zijn baan. Wij moeten journalisten steunen en beschermen; zij zijn essentieel voor de democratie. De pandemie heeft meer dan ooit bewezen dat journalisten een sleutelrol spelen om ons te informeren. En dat overheden dringend meer moeten doen om hen te beschermen. Wij vragen de lidstaten om doortastend op te treden en de EU veiliger te maken voor journalisten."

Thierry **Breton**, commissaris voor de Interne Markt: "Wij moeten de vrijheid en pluriformiteit van de media, kernwaarden van onze EU, actief verdedigen. De mediasector blijft zich aanpassen en ontwikkelen, maar dat geldt ook voor de bedreigingen waarmee mediaprofessionals worden geconfronteerd bij de uitoefening van hun beroep. Onlinebedreigingen vormen een nieuwe realiteit. Vandaag presenteren wij een aanbeveling om onze inspanningen te focussen op een gebied waar die hard nodig zijn: het waarborgen van de veiligheid van journalisten, zowel online als offline."

Aanbeveling over de veiligheid van journalisten

Er worden aanbevelingen gedaan voor protesten en demonstraties, onlineveiligheid en digitale weerbaarheid, vrouwelijke journalisten en journalisten die tot minderheidsgroepen behoren.

1. Algemene aanbevelingen

In de EU vonden in 2020 meer dan 900 aanvallen op journalisten plaats. De lidstaten worden verzocht om alle strafbare feiten krachtadig te onderzoeken en te vervolgen, en daarbij ten volle gebruik te maken van de bestaande nationale en Europese wetgeving. Zij worden aangemoedigd om zo nodig hulp in te roepen van Europese autoriteiten zoals Europol en Eurojust. De lidstaten zouden voor een betere samenwerking tussen rechtshandavings- en media-instanties moeten zorgen om bedreigingen tegen journalisten beter in kaart te brengen en aan te pakken. Zij zouden moeten voorzien in persoonlijke bescherming voor journalisten van wie de veiligheid in gevaar is. Het is ook cruciaal dat de media niet-discriminerende toegang hebben tot informatie, waaronder persconferenties en documenten die in het bezit van overheidsinstanties zijn. Voorts wordt in de

aanbeveling gewezen op het belang van opleiding en betere toegang tot sociale bescherming voor alle mediaprofessionals.

2. Protesten en demonstraties

In 2020 vonden bijna één op drie aanvallen tegen journalisten plaats tijdens demonstraties. De lidstaten zouden regelmatig opleidingen voor rechtshandavingsautoriteiten moeten organiseren zodat journalisten en andere mediaprofessionals veilig en ongehinderd kunnen werken. Samenwerking met vertegenwoordigers van journalisten is essentieel om te beslissen over de geschiktste maatregelen, bijvoorbeeld de visuele identificatie van mediaprofessionals. Er wordt ook aanbevolen om voorafgaand aan geplande protesten en demonstraties verbindingsfunctionarissen aan te wijzen die journalisten informeren over mogelijke risico's.

3. Onlineveiligheid en digitale weerbaarheid

Door het online aanzetten tot haat en bedreigingen met fysiek geweld, maar ook door risico's op het gebied van cyberbeveiliging en illegaal toezicht, is veiligheid op het internet voor journalisten een belangrijk punt van zorg geworden. De lidstaten worden aangemoedigd om de samenwerking te bevorderen tussen onlineplatforms en organisaties die bedreigingen tegen journalisten deskundig kunnen aanpakken, bijvoorbeeld door hun potentiële rol als betrouwbare flaggers aan te moedigen. Op verzoek zouden nationale cyberbeveiligingsinstanties journalisten die proberen vast te stellen of hun apparatuur of online accounts in gevaar zijn gebracht, moeten bijstaan bij het verkrijgen van diensten van forensisch onderzoekers op het gebied van cyberbeveiliging. De lidstaten zouden ook een regelmatige dialoog tussen cyberbeveiligingsinstanties en de mediasector moeten bevorderen, vooral om het cyberbewustzijn en de digitale vaardigheden van journalisten te ontwikkelen.

4. Vrouwelijke journalisten, journalisten uit minderheidsgroepen en journalisten die verslag uitbrengen over gelijkheidskwesties

Vrouwelijke journalisten en journalisten die tot minderheidsgroepen behoren, alsook journalisten die verslag uitbrengen over gelijkheidskwesties, zijn bijzonder kwetsbaar voor bedreigingen en aanvallen. Vrouwelijke journalisten worden meer bedreigd dan hun mannelijke collega's en 73% van hen heeft verklaard dat zij bij hun werk met onlinegeweld worden geconfronteerd. In de aanbeveling worden de lidstaten met aandrang verzocht om initiatieven te steunen voor het versterken van de positie van vrouwelijke journalisten, journalisten die tot minderheidsgroepen behoren en journalisten die verslag uitbrengen over gelijkheidskwesties. De lidstaten worden aangemoedigd om de transparantie te verbeteren en verslag uit te brengen over aanvallen en discriminatie tegen die journalisten, en hen te informeren over de wijze waarop zij hulp en steun kunnen vragen. Voorts wordt in de aanbeveling beklemtoond dat gelijkheid en inclusie op redacties en in de mediasector als geheel moeten worden bevorderd, en dat de voortdurende ontwikkeling van competenties en vaardigheden in alle beroepen die relevant zijn voor de bescherming van journalisten moet worden gestimuleerd.

Volgende stappen

De Commissie zal in relevante fora, met name het Europees Forum voor nieuwsmedia, de uitvoering van de aanbeveling bespreken met de lidstaten en met belanghebbenden. De Commissie zal ook de geboekte vooruitgang evalueren en de veiligheid van journalisten in alle lidstaten blijven analyseren in het kader van het jaarlijkse verslag over de rechtsstaat. De lidstaten moeten 18 maanden na de vaststelling van de aanbeveling verslag uitbrengen aan de Commissie over de uitvoeringsmaatregelen.

De lidstaten kunnen in het kader van verschillende programma's en projecten over EU-financiering beschikken voor de uitvoering van deze aanbeveling, onder meer voor de opleiding van rechters, politiediensten en journalisten. De EU cofinanciert ook een Europees [mechanisme voor snelle respons](#) onder leiding van het Europees Centrum voor pers- en mediavrijheid in Leipzig (Duitsland). Het centrum biedt ondersteuning voor juridisch verweer en advies, voor noodhulp zoals het dekken van kosten van reizen, psychologische hulp en familie, voor tijdelijke verblijven in Duitsland en Italië en voor opleidingen in heel Europa. Vandaag doet de Commissie ook een [nieuwe oproep voor het indienen van voorstellen](#) betreffende mediavrijheid en onderzoeksjournalistiek, waarvoor bijna 4 miljoen euro aan EU-financiering wordt uitgetrokken. Dat initiatief steunt twee afzonderlijke acties: het Europees responsmechanisme voor schendingen van de pers- en mediavrijheid en het noodhulpfonds voor onderzoeksjournalisten en mediaorganisaties om de mediavrijheid in de EU te waarborgen.

Achtergrond

De toename van het aantal fysieke, juridische en online bedreigingen van en aanvallen op journalisten en andere mediaprofessionals in de afgelopen jaren, die onder meer zijn opgenomen in

de verslagen van de Commissie over de rechtsstaat van 2020 en 2021, vormt echter een zorgwekkende trend. Fysieke aanvallen zijn met name gemeld in het kader van publieke protesten. In verschillende lidstaten werden journalisten geconfronteerd met agressie van manifestanten, maar in sommige gevallen ook van de politie. De onlinebedreigingen nemen in de hele EU toe, waarbij vooral vrouwelijke journalisten en journalisten die tot een minderheid behoren, het doelwit zijn. De situatie is met name zorgwekkend als politici of machtige prominenten dergelijke aanvallen inzetten.

De aanbeveling, die voor het eerst werd aangekondigd in het [Europees actieplan voor democratie](#), maakt deel uit van een bredere EU-inspanning ter ondersteuning van de vrijheid en pluriformiteit van de media. Zij bouwt voort op de aanbeveling van de Raad van Europa over de bescherming van de journalistiek en de veiligheid van journalisten en andere media-actoren en houdt rekening met de input van de eerste editie van het [Europees nieuwsmidiaforum](#). Ter voorbereiding van de aanbeveling werd in maart 2021 een gestructureerde dialoog gehouden waaraan de lidstaten, journalisten, journalistenverenigingen en internationale organisaties deelnamen.

In het kader van het actieplan voor de Europese democratie zijn tijdens het mandaat van deze Commissie verschillende acties aangekondigd om de vrijheid en pluriformiteit van de media te ondersteunen. De Commissie zal haar inspanningen voortzetten om duurzame financiering te verstrekken aan projecten voor juridische en praktische bijstand aan journalisten in de EU en daarbuiten. De totale EU-financiering om de veiligheid van journalisten en de vrijheid en de pluriformiteit van de media te ondersteunen bedraagt 21,5 miljoen euro. De Commissie werkt ook aan maatregelen ter bescherming van journalisten en rechtenactivisten tegen misbruik van bevoegdheid (strategische rechtszaken tegen publieke inspraak – SLAPP).

Voorts zal de Commissie in 2022 een Europese wet inzake mediavrijheid presenteren om de onafhankelijkheid van de media te waarborgen.

Meer informatie

[Aanbeveling over de bescherming, de veiligheid en de weerbaarheid van journalisten en andere mediaprofessionals in de Europese Unie](#)

[Factsheet — Bescherming, veiligheid en weerbaarheid van journalisten: aanbeveling van de Commissie](#)

[Vrijheid en pluriformiteit van de media](#)

[Oproepen voor de mediasector — EU-steun voor de vrijheid en pluriformiteit van de media](#)

[NEWS-initiatief](#)

[Aanbeveling van de Raad van Europa over de bescherming van de journalistiek en de veiligheid van journalisten en andere media-actoren.](#)

[Toespraak over de Staat van de Unie door voorzitter **Von der Leyen**](#)

IP/21/4632

Contactpersoon voor de pers:

[Christian WIGAND](#) (+32 2 296 22 53)
[Johannes BAHRKE](#) (+32 2 295 86 15)
[Katarzyna KOLANKO](#) (+ 32 2 296 34 44)
[Charles MANOURY](#) (+32 2 291 33 91)

Voor het publiek: [Europe Direct](#) per telefoon [00 800 67 89 10 11](#) of [e-mail](#)

Related media

 [Press conference by Jyrki Katainen, Vice-President of the EC, and Vytenis Andriukaitis, Member of the EC](#)